

За поранешните членови на ДИК, основен проблем во работењето на Државната изборна комисија претставува политичкото влијание и притисокот врз работата на Комисијата.

Дел од учесниците во изборниот просец, надминувањето на проблемите на ДИК ги гледаат во зајакнувањето на положбата на Комисијата и нејзиното професионализирање, кое е поврзано со професионализацијата на државната администрација. Но, во овој момент тоа претставува утопија, бидејќи македонската администрација е една од најбюрократизираните сегменти на државава, но и најполитизираната во севкупниот процес.

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

ДАРКО АЛЕКСОВ ОД НВО "МОСТ" И МИНИСТЕРКАТА МЕРИ МЛАДЕНОВСКА-ГЕОРГИЕВСКА

меник и на членовите, или станува збор за капацитетот на институциите на системот во државава, кои се неспособни и немоќни да организираат фер и демократски избори.

Според сите анализи, вината може да се насочи кон двата сегмента, бидејќи паралелно ја сносат одговорноста за реализацијата и одвивањето на изборите во Македонија. Меѓутоа, досега барем практиката не нè излажала, сè е во рацете на политичарите, кои се на власт. Ако се разгледува рентгенската слика на сегашниот состав на Државната изборна комисија во изумирање, тогаш сите погледи мораат повторно да бидат свртени кон дворот на "Илинденска" б.б. Дел од членовите на ДИК се наоѓаат на високи државни позиции, Стево Пендаровски, поранешен претседател на ДИК е советник на шефот на државата, Бранко Црвенковски, додека, пак, Александар Новаковски е генерален секретар на Собранието на РМ, или прв оперативец на спикерот и "диџејот", Љупчо Јордановски. Нешто порано во ова тело значајни ролји имаа и Мери Младеновска-Георгиевска, министерка за правда, и премиерот Владо Бучковски, кои оваа сапуница ја искористија за отскочна штица во политичката кариера. Оттаму сè се сведува на народната поговорка дека селото гори, а бабата се чешла. Затоа

ПРЕДЛОЗИ И БАРАЊА

Првите реакции се очекувани, ДУИ во нејзин стил сè погласно бара пропорционална застапеност при изборот на претседател на ДИК. Доколку се остварат нивните барања, тогаш претседателот на Комисијата ќе се избира по пат на ждрепка, но од редот на судиите на Врховниот суд. Другите компоненти од изборниот цус, кој за разгледување го подготви Министерството за правда предвидува изборот на претседателот на ДИК да го прави шефот на државата или тој да ги предложи кандидатот и неговиот заменик, а Собранието треба со 2/3 мнозинство да го прифати неговиот предлог. Исто така, со ждрепка се предвидува да се избираат и претседателите на општинските изборни комисији, кои доаѓаат од редовите на јавните, а не државните службеници.

Според министерката за правда, Мери Младеновска-Георгиевска, со овие измени се запазуваат главните препораки на ОДИХР, со кои се бара да се отстрани можноста за политичко влијание во изборниот процес. Со ист став е и ОБСЕ.

"Сите препораки дадени како оценка на претходните избори, треба целосно да бидат вметнати во процесот на реформите", истакна портпаролот на ОБСЕ, Сали Брајтон.

Како одговор на ваквата

НАРЕДНИТЕ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ СЕ ШАНСА ЗА "МИР ИЛИ ВОЈНА"

Кокчањето со изборните закони, кои треба да ги утврдат правилата и критериумите за наредните парламентарни избори во Република Македонија, почна. Во игра се сите варијанти, но власта нема да сака да се откаже од услугите и од привилегиите кои ги нуди центарот, Државната изборна комисија и од нејзините папочни врски, регионалните комисији и избирачки одбори. Затоа, ДИК ќе биде во фокусот на внима-

нието, бидејќи вината за сите досега слабо организирани избори, било тоа да се локални, претседателски или парламентарни, беше сконцентрирана врз членовите и претседателот на Комисијата. Поради ова, се наметнува прашањето дали навистина проблемот е во начинот на изборот на претседател, негов за-

оправдани се критиките на меѓународните фактори, кои го вперуваат прстот кон ДИК, но и кон институциите на системот. Значи, повторно се враќа на почетокот, дали ќе постои можност или добра волја кај политичките фактори да се промени негативната констатација за лошо организирани избори во Македонија.

порака на ОБСЕ, премиерот Бучковски рече дека ќе создаде услови за фер избори.

"За мене како претседател на Влада и како претседател на најголемата партија на власт, ќе биде приоритет да создадеме услови за да организираме фер и демократски избори. Какви ќе бидат изборите, тоа е приоритет на Владата, а не кога ќе бидат организирани", изјави премиерот Бучковски.

Според владините плано-

ви, процесот околу донесувањето на пакетот закони треба да заврши до крајот на декември годинава, но првите читања на предлог-законите не ги воодушевува опозиционерите.

Во своите барања опозицијата се сконцентрира на мнозинскиот изборен модел, како и на изборот на претседател на Државната изборна комисија, кој би требало да доаѓа од најголемите опозициони партии. Тие, исто така, бараат сите парламентарни партии да учествуваат во изборните органи, потоа го реaktivираа старото барање за гласачко право на нашите исељеници, кои се наоѓаат во дијаспората, како и мошне значајното прашање, чистење на избирачките списоци, кои според добрите познавачи на приликите се движат околу 70.000, бројка која е создадена поради државјаните на РМ, кои најмалку една година се наоѓаат во странство и бројот на умрените лица во земјава.

Првата реакција на претставникот на ВМРО-ДПМНЕ, Трајко Вељановски, е во согласност со опозиционите согледувања за законската рамка и составот на ДИК. "Треба да се воведат мнозински изборен модел, а претседателот на ДИК треба да се избира по предлог на опозиционите партии и со писмена согласност од партиите на власт, а неговиот заменик обратно. Изборната кампања треба да трае 30 дена. Дваесет дена се малку за кампања. Толку таа може да трае само за вонредни избори. На дијаспората треба да ѝ се овозможи да гласа, а избирачките списоци треба да се прочистат", изјави Вељановски, поранешен заменик-член на ДИК и заменик на министерот за правда во времето додека оваа партија, поточно Љубчо Георгиевски беше премиер. Претставникот на СПМ, Јован Лазаров, потенцира дека со законот не е решен, а ниту може да се реши проблемот со незаконското полнење на гласачките кутии. Тој побара поголема одговорност на сите учесници во изборниот процес за да се спречат нерегуларностите. Според него, за да нема злоупотреби треба во избирачкиот список да биде запишан и матичниот број на граѓани-

те. ДУИ е за употреба на јазиците во изборите на целата територија на државата и за учество на Албанците во ДИК.

Политичките партии во Македонија имаат различни мислења во однос на круцијалното прашање, начинот на избор на претседателот на Државната изборна комисија. Демократската унија за интеграција се залага да остане постојното решение, претседателот и заменикот на ДИК да ги именува шефот на државата. За ВМРО-Народна при-

ВО ЧАИР - СКОПЈЕ СЕКОГАШ ИМАЛО ФАКТОРИ ЗА МАНИПУЛАЦИЈА, ПРИСИЛА ИТН.

фатливи се два предлога, но до првиот човек на ДИК да се дојде со ждрепка од кандидати врховни судии или него да го предлага собраниската Комисија за избори и именувања, а неговиот мандат да го верификува Собранието со двотретинско мнозинство.

ЖДРЕПКА ВО ИЗБОРОТ

"Овој закон не е резултат на мислењата на политичките партии, туку текст изготвен врз основа на забелешките од претходните изборни циклуси, кои ги доставија ОБСЕ и граѓанската асоцијација 'Мост'", истакна министерката Мери Младеновска-Георгиевска. Таа укажува дека во изминатиот период се работело на експертско ниво и дека ќе се продолжи со политички договарања за да се најдат прифатливи решенија.

"Треба да најдеме заедничко решение, кое ќе овозможи законот да биде практично применлив", нагласи министерката. Претседателот на невладината организација

"Мост", која ги набљудуваше последниве неколку изборни процеси, Дарко Алексов, истакна дека проектот за измена на изборното законодавство почнал во април минатата година.

"Целта на измените е да се сведат на минимум евентуалните нерегуларности за спроведување фер и демократски избори", објасни Алексов.

Инаку, ако се сирне во работната верзија на изборниот законик, во член 24 се истакнува дека ДИК е составена од

на надлежностите на ДИК, кои во практиката секогаш ја побивале законската регулатива.

За поранешните членови на ДИК, основен проблем во работењето на Државната изборна комисија претставува политичкото влијание и притисокот врз работата на Комисијата. Дел од учесниците во изборниот процес, надминувањето на проблемите на ДИК ги гледаат во зајакнувањето на положбата на Комисијата и нејзиното професионализирање, кое е поврзано со професионализацијата на државната администрација. Имено, според истите избори, државната администрација треба да си ја преземе улогата на организатор на спроведувањето на изборните процеси, а судиите да се посветат на работењето во правосудниот систем. Но, според сегашните услови, во нашата земја тоа претставува утопија, бидејќи токму администрацијата е најполитизираната гранка на системот. Ваков модел може да се избере само во развиените западноевропски демократии. Тука, на нашите простори, виеат некои други аршини, улогата на силата, притисокот и интересот на политиката. Затоа се наметнува прашањето дали сегашниот понуден модел може да ги одбегне стапиците на изборниот процес, кој досега беше инволвиран во групното гласање, политичкото агитирање, вршење притисок со оружје, безбол палки итн. Според досегашните искуства, сè е можно, дури и да направиме идеални закони, кои ќе овозможат поголема контрола врз изборните процеси, но сепак не може да ја засили улогата на ДИК во процесот и да најде соодветна примена во практиката. Станува збор за поголема улога на политиката во изборот на претседател на Државната изборна комисија, неговиот заменик и на членовите. Значи, проблемот е во извориштето - начинот на изборот на членовите на Комисијата. Затоа, во овој момент, повторно се калкулира или се пресметува. Сè зависи од кој агол се гледа, дали од страна на позицијата или од опозицијата. Поради ова, секогаш постои можност за узурпации и изборни недоследности.

претседател, осум членови и нивни заменици. Според првата солуција, во став 3 се укажува дека претседателот на Комисијата и неговиот заменик ги именува шефот на државата. Но, веднаш подолу се нуди првата алтернатива, претседателот на ДИК и неговиот заменик ги предлага претседателот на РМ, а ги именува Собранието со 2/3 мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Алтернативата 2, на истиот став од член 24 од работната верзија содржи "виолински клуч", кој нуди мотиви за политичко оркестрирање на изборната симфонија, односно рамковно гледање на работите или музицирање со "мирот или војната" за време на идните парламентарни избори.

"Шест членови на Државната изборна комисија се избираат од редот на судиите на Врховниот суд на РМ по пат на ждрепка, од кои по пат на ждрепка се избира претседателот на ДИК и неговиот заменик".

Она што е најглавно се нагласува во член 28, посветен